

псування, деградації сільськогосподарських угідь та забезпечення екологічно безпечного їх використання.

Список використаних джерел:

1. Земельне право України: Підручник / М.В. Шульга (кер. авт. кол.), Г.В. Анісімова, Н.О. Багай, А.П. Гетьман та ін.; За ред. М.В. Шульги. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 368 с.
2. Бенцаровський Д.М., Дзюба О.Г., Кулинич П.Ф. Закон про охорону родючості ґрунтів // Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «40 років: від агрохімічної служби до служби охорони родючості ґрунтів». – К.: Аграрна наука, 2004. – С. 10-17.
3. Закон України «Про пестициди і агрохімікати» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1995. – № 14. – С. 309-318.

Тюра О.І.

здобувач,

Науковий керівник: Підмурна Н.А.

викладач,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ

В наш час питання охорони земель в Україні є одним із найважливіших у земельному законодавстві. Правова охорона землі передбачає систему правових засобів, за допомогою яких здійснюються заходи з відновлення, покращення стану земель та підвищення родючості ґрунтів.

Проблемні питання щодо забезпечення охорони земель досліджували такі науковці як, В.Л. Мунтян, Ю.С. Шемшученко, В.І. Андрейцев, Н.І. Титова, М.В. Шульга, П.Ф. Кулинич, В.В. Носік та ін.

Необхідно звернути увагу, що в юридичній літературі охорону земель розглядають у широкому та вузькому розумінні.

Охорона земель у широкому розумінні включає в себе весь комплекс регулятивних правовідносин, у яких опосередковуються організаційні, економічні, науково-технічні заходи, що спрямовані на забезпечення збереження земель, їх ощадливе та раціональне використання. Здійснення цих заходів відбувається за допомогою державно-владного впливу на поведінку учасників земельних правовідносин. Таким чином, це свідчить про наявність системи правових заходів як форми юридичної реалізації економічних, організаційних, науково-технічних заходів, з одного боку, а з іншого, – про відносно самостійну групу заходів охорони земель як правової охорони земель, тобто у вузькому конкретно-юридичному розумінні [1].

Найбільш точне визначення даного поняття міститься у ст. 1 Закону України «Про охорону земель», де вказано, що охорона земель – це система правових, організаційних, економічних, технологічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання земель, запобігання необґрунтованому вилученню земель сільськогосподарського призначення для несільськогосподарських потреб, захист від шкідливого антропогенного

впливу, відтворення і підвищення родючості ґрунтів, підвищення продуктивності земель лісового фонду, забезпечення особливого режиму використання земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення [5].

Завданнями охорони земель є забезпечення збереження та відтворення земельних ресурсів, екологічної цінності природних і набутих якостей земель. Охорона земель включає:

а) обґрунтування і забезпечення досягнення раціонального землекористування;

б) захист сільськогосподарських угідь, лісових земель та чагарників від необґрунтованого їхнього вилучення для інших потреб;

в) захист земель від ерозії, селів, підтоплення, заболочування, вторинного засолення, переосушення, ущільнення, забруднення відходами виробництва, хімічними та радіоактивними речовинами та від інших несприятливих природних і техногенних процесів;

г) збереження природних водно – болотних угідь;

ґ) попередження погіршення естетичного стану та екологічної ролі антропогенних ландшафтів;

д) консервацію деградованих і малопродуктивних сільськогосподарських угідь [3].

Основними нормативно-правовими актами, що наразі регулюють відносини щодо охорони земель, є: Земельний кодекс України, Закони України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону земель», «Про державний контроль за використанням і охороною земель», «Про меліорацію земель», «Про землеустрій», «Про державну експертизу землепорядної документації» та інші.

В Україні за охороною земель встановлюється контроль. Він може бути державним, громадським або самоврядним.

Державний контроль за додержанням вимог законодавства про охорону земель здійснює центральний орган виконавчої влади. Так, Закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» встановлює, що основними завданнями державного контролю за використанням та охороною земель є:

- забезпечення додержання органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами земельного законодавства України;

- забезпечення реалізації державної політики у сфері охорони та раціонального використання земель;

- запобігання порушенням законодавства України у сфері використання та охорони земель, своєчасне виявлення таких порушень і вжиття відповідних заходів щодо їх усунення тощо [4].

Громадський контроль за використанням та охороною земель здійснюють громадські інспектори, які призначаються відповідними органами місцевого самоврядування, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері здійснення державного нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі, центральним органом виконавчої влади, що

реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, і діють на підставі положення, затвердженого центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у сферах земельних відносин, охорони навколишнього природного середовища [2].

Самоврядний контроль за використанням та охороною земель здійснюють сільські, селищні, міські, районні та обласні ради.

В галузі охорони земель також здійснюється стандартизація та нормування. Вони забезпечують екологічну безпеку громадян шляхом визначення вимог щодо якості земель, родючості ґрунтів та господарського освоєння земель.

Отже, охорона земель покликана забезпечувати раціональне використання земель, запобігати необґрунтованому вилученню земель, захищати від шкідливого антропогенного впливу та забезпечувати особливий режим використання земель. Дане питання врегульоване на законодавчому рівні, а саме в Земельному кодексі України, Законах України «Про державний контроль за використанням і охороною земель», «Про меліорацію земель», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону земель», «Про землеустрій» та інших.

Список використаних джерел:

1. Багай Н.О. Законодавство України про охорону земель: проблеми розвитку / Н.О. Багай // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>.
2. Костенко В.О. Охорона земель як категорія економіко – правового забезпечення їх використання./ В.О. Костенко// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>.
3. Пендзей Л. Проблеми охорони земель в Україні./ Л. Пендзей // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>.
4. Про державний контроль за використанням і охороною земель: Закон України від 19 червня 2003 р. № 962 – IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 350.
5. Про охорону земель: Закон України від 19 червня 2003р. № 962 – IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 349.